

Työ- ja elinkeinoministeriö

TEM/1015/03.01.01/2018, TEM002:00/2018

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin annetun lain muuttamisesta

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry. kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää kunnioittavimmin lausuntonaan seuraavaa.

SYL pitää esitettyä tavoitetta korkeakouluissa syntyvien keksintöjen kaupallistamisen kehittämistä ja tehostamista kannatettavana. Lakimuutoksen edistämisen SYL näkee varauksellisesti.

Korkeakoulukeksintölaissa määritellään erilaiset toimet avoimessa tutkimuksessa ja sopimustutkimuksessa syntyvien keksintöjen oikeuksien jakautumiseen tutkijan tai korkeakoulun käyttöön. Voimassa olevassa laissa keksijä saa pääsääntöisesti pitää oikeudet keksintöönsä avoimessa tutkimuksessa. Sopimustutkimuksessa keksintöoikeudet ovat korkeakouluilla. Esitetyssä muutoksessa avoimessa tutkimuksessa korkeakoululla on mahdollista ottaa oikeudet keksinnöstä itselleen ellei muusta ole sovittu, eikä tutkija ole kuuden kuukauden kuluessa 5 §:n 1 momentin mukaisesta ilmoituksesta julkaissut keksintöä tai ilmoittanut halukkuuttaan itse hyödyntää keksintöään.

Korkeakouluissa tehtävien keksintöjen oikeuksien muutosta arvioitava uudelleen

Esitetty lakimuutos ei saa tapahtua tutkijoiden oikeuksien kustannuksella. Lakimuutos vaikuttaisi tutkimuksen vapauteen, koska se asettaisi tutkijat yhdenvertaisuuden näkökulmasta erilaiseen asemaan. Vaikutukset tutkimuksen riippumattomuuteen ja sen hyödyntämiseen muuttuisivat, jos avoimen tutkimuksen osalta tulkintaa tehdään sopimusperustaisesti.

SYL nostaa esille yliopistoissa tutkimusta tekevien työsuhteiden laajan variaation. Koemme, että lakiesityksessä tutkimustyötä erilaisissa palvelusuhteissa tekevien tutkijoiden moninaisuutta ei ole nostettu riittävästi esille. Tutkijoiden työsuhteiden määräaikaaisuudet, kestot, rahoituslähteiden moninaisuus ja jopa useissa yliopistoissa samanaikaisesti työskentely vaikuttavat tutkimuksen tekoon. Moninaiset palvelusuhteet korkeakouluihin yltyvät myös opiskelijoihin, jotka voivat tehdä tutkimusta palvelusuhteessa korkeakouluun. Onkin syytä, että keksintöihin liittyviä oikeutuksia tulee arvioida uudelleen.

SYL arvioi, että lain muutokset johtaisivat avoimen tutkimuksen osalta siihen, että korkeakoulujen halu sopia keksintöoikeudesta etukäteen tutkijoiden kanssa lisääntyisi. SYL suhtautuu kriittisesti mahdolliseen muutokseen, koska korkeakouluilla voi syntyä moninaisia toisistaan erilaisia käytäntöjä sopia tai olla sopimatta keksintöoikeuksista avoimessa tutkimuksessa. Ymmärrämme haasteen arvioida

avoimen tutkimuksen osalta keksintöoikeuksien haltijaa avoimessa tutkimuksessa. Toivomme laajempaa arviota nykykäytänteiden haasteista, jotta käytössä olisi mahdollisimman tasapuolinen malli edistää keksintöjen hyödynnettävyyttä.

Keksintöjen hyödynnettävyys onnistuu ilman lakimuutosta

SYL katsoo, että korkeakoulukeksintöjen kaupallistaminen on mahdollista ilman lakimuutosta esimerkiksi korkeakoulujen innovaatioiden ja patenttien kaupallistamisen sekä palvelutoiminnan kehittämisellä. Uudenlaisen toiminnan kehittäminen tarvitsee kuitenkin resurssointeja.

SYL ymmärtää, että avoin tutkimus on moninaistunut ja korkeakoulukeksintöjen osalta järjestelmää on kehitettävä. SYL kokee, ettei sopimuksen varaiseksi siirtäminen edistäisi riittävästi keksintöjen kaupallistumisen tehokkuutta, joten esitämme lain valmistelun keskeyttämistä.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry.

Miika Tiainen
puheenjohtaja

Eero Manninen
pääsihteeri

Lisätietoa:

Jenny Vaara, 0449065004, jenny.vaara@syl.fi

Niina Jurva, 041 515 2230, niina.jurva@syl.fi